

Karel Sládek: **Vladimír Solovjov: mystik a prorok. Osobnost a dílo Vladimíra Solovjova pohledem (nejen) české reflexe.** Disertační práce, UK KTF, počítačový otisk, 248 stran, Praha 2007

Oponentský posudek vypracoval: **Prof. Dr. Jan B. Lášek**

Předložená doktorská rozprava je zpracována velmi pečlivě a bezpochyby naplňuje zákonný požadavek, aby disertace přinášela nové poznatky o daném tématu.

Programově a metodologicky si autor musel položit otázku, zde V. Solovjova je možné pokládat za mystika a proroka. Učinil tak v předmluvě a odpověděl na ni kladně. S jeho vývody bezvýhradně souhlasím.

Nechci reprodukovat obsah práce, omezím se na několik pochvalných i kritických připomínek.

Z poznámek kritických především je to fakt, že by snad bylo vhodné představit dílo V. Solovjova na pozadí ruského náboženského myšlení 19. století (ruskaja religiozno-filosofskaja mysl), které ovšem pan kandidát musel skvěle znát – jinak by nemohl tak dobrou disertaci napsat. Pro českého čtenáře by širší seznámení s tímto myšlenkovým proudem nebylo zbytečné, neboť některé interpretace tohoto myšlení jsou v české (a to nejen marxistické) literatuře zavádějící. O jeho teologickém zhodnocení vůbec nemluvě...

Reflexe V. Solovjeva v českém teologické a filozofické literatuře první poloviny 20. století jsou hluboké, nechybí žádný hlavní proud. Kritické pohledy na Masaryka, Krejčího a Klímu jsou dobře vyargumentované, Sládek se nerozpakuje upozornit i na to, co v těchto pohledech bylo oprávněné. Možná, že by bylo zajímavé překročit filozofický a teologický obzor a všimnout si, jak se na Solovjeva dívaly např. dějiny literatury, popřípadě i myslitelé protestantští (Hromádka, Kozák). O Solovjevovi se psalo i na stránkách Náboženské revue ČČS, zabývali se jim i někteří myslitelé, kteří přesáhli do 2. poloviny 20. století. Kandidát se ovšem zabýval i reflexemi ruskými. Vřele s ním souhlasím v tom, že V. Solovjev byl příkladem a vzorem pro významné ruské filosofy a teology jako např. S. Bulgakov (jeho učení o Sofii, odsouzené Moskevským patriarchátem, bylo Solovjevem přímo inspirováno), P. Florenský, N. Berd'ajev a další. Velmi důležitá je skutečnost, že řada těchto myslitelů prošla těžkou náboženskou krizí, zmítala se daleko hlouběji v tenatech marxismu, než se stali náboženskými filosofy a teology. I v tom následovali V. Solovjeva.

I když kandidát seznamuje prakticky s celým filozofickým myšlením Solovjevovým, jeho práce je v první řadě teologická. Jako jeden z prvních se pokouší o střídavý pohled na otázku Solovjevovy konfese. Vřele souhlasím s tím, že Solovjev je jedním z předchůdců moderního ekumenismu. Jeho všeobecná církev je skutečně církev, kde jsou zastoupeny všechny její historické proudy. Podle mého názoru je to přesně to, jak ekumenu chápal v moderní době

na pravoslavné straně jeden z jejích horlivých zastánců metropolita Nikodim (Rotov). I když kandidát poctivě seznamuje se všemi českými katolickými pohledy na Solovjova, resp. na jeho eklesiologii ve 20. století, jasně vidí meze těchto pohledů. Solovjev si nepředstavoval všeobecnou Církev jako římský katolicismus, který pohltil pravoslaví, ani jako uniatství. To vyplývá z toho, že počítal také s protestantismem (prof. Pauli). Má pravdu i v tom, že jeho ekumenický pohled je značně eschatologicky zaměřen.

Musím po pravdě konstatovat, že některé momenty z tohoto myšlenkové okruhu unikly i takovému znalci Solovjeva, jakým byl A. Losev. A unikly mu proto, že Losev byl školený filosof a filolog, nikoliv teolog.

Z ruských reflexí postrádám jednu – která je podle mého názoru teologicky velice korektní a v podstatě se kryje s interpretací pana kandidáta: je to interpretace akad. S.S. Averinceva, který do své smrti (2003) psal o Solovjevovi vícekrát a v hlavní linii se přikláněl také k Nikolskému, považuje spolu s ním Vladimíra Solovjeva za ruského Origena.

Velmi mě zaujala korektnost pasáží o Solovjevově pojetí Nietzscheho, kterážto problematika je v literatuře desinterpretována. Kandidát znovu prokázal, jak dobře se vyzná ve filozofické problematice. Stejně hodnocení je možno dát i vztahům Solovjev-Tolstoj a Solovjev-Dostojevskij. V této souvislosti by mě zajímalo, jak vidí autor vztah D.S. Merežkovského k Solovjevovi. O této problematice v práci nic není, přesto Merežkovského desinterpretace Dostojevského (jako proroka ruské revoluce) napovídá o tom, že Merežkovskij Solovjeva příliš nepochopil.

Jde o práci teologickou – proto považuji za velký přínos, že se kandidát pokusil alespoň v náčrtu ukázat, v čem II. vatikánský koncil konkrétně šel cestou, na níž se vydal Solovjev.

Nemám žádné podstatné výtky. Z drobností snad zmíním jen to, že díla některých německy píšících autorů jsou z neznámého důvodu citována v italštině (Döpmann, H. Urs v. Balthasar).

Autor ukázal široký rozhled v sekundární literatuře. Zná prameny, cituje dobrá vydání Solovjeva. V Moskvě a Petrohradě vyšlo po r. 1990 mnoho prací – kandidát ty podstatné zná. Možná by mu prospěla stáž v Rusku, mohl by reflektovat některá filozofická díla, příp. encyklopedie. S mnohým by souhlasil, někde by se mohl přímo „vyřádit“ v kritických pohledech.

Závěr: Jedná se o velmi zdařilou disertaci, která obsahuje původní názory. Po stránce formální je velice pečlivě vypracována a přesto, že je interdisciplinární, drží se svého v první řadě teologického tématu. Musím ocenit vysokou literární hodnotu díla – ne vždy bývá lehké správně a hezky přeložit a interpretovat Solovjovu poměrně těžkou ruštinu. Toho se Sládek zhostil brilantně.

Jednoznačně doporučuji přijetí této práce jako doktorské a udělení titulu ThD. Autor by měl pomýšlet na vydání tohoto textu.

V Praze, dne 2. září 2007

